

1. Közvetítés 1

Nastup protiv rada djece

Čak dvije godine zatvora očekuje onog poslodavca koji radi s djecom mlađom od 14 godina kao zaposlenom u domaćinstvu, u restoranu, ili koji rade kao ulični prodavači. U Indiji gdje stanovništvo postiže jednu milijardu, radi najviše djece: evidentirano ih je 12,6 milijuna, no prema nekim ocjenama ima ih 60-115 milijuna. Borba protiv dječjeg rada je bezizlazna jer za veliki broj indijskih obitelji dječji je rad jedini izvor za prihod.

Samo što dječji rad je klopka: ne pomaže izbići iz siromaštva nego suprotno, baš je ponovno proizvodi nju. U zemljama u razvoju stotine tisuća obitelji dospiju u situaciju zaduženosti da djecu – mnogo puta u svojoj petoj, šestoj godini – odlaze raditi na plantaže, tvornice, u kuće bogatijih obitelji. Povećana ponuda radne snage, međutim, održava plaću na niskom stupnju i nadalje prisiljava roditelje da djecu pošalju raditi umjesto da idu u školu.

Jeftini dječji rad sprječava i tehnološki razvoj. Poslodavcu se ne isplati mehanizirati, uložiti u postupke koji su manje zahtjenije u pogledu živog rada.

70% dječjih radnika radi u poljoprivredi, u mnogo težim uvjetima nego oni u industriji. Prvenstveno u Indiji, Pakistanu, Nepal u velik broj djece radi na plantažama čaja. Na farmama ta djeca često rade bez ikakve zaštitne opreme, bez maske i rukavica među kemikalijama i strojevima.

Mala i srednja poduzeća zemalja u razvoju vrlo rado koriste djecu. Mnogo puta jeftinija, manje zaštićena, poslušnija radna snaga i takva koju je lakše može otpustiti, omogućuje konkurentnost takvih tvrtki. Mnogi su rukovodioci zemalja u razvoju načisto su s tom situacijom ali su privrženiji jeftinoj radnoj snazi. Tako u tim zemljama je skoro nemoguće uvesti sveobuhvatnu regulaciju.

2. Közvetítés 2

Édeni völgy

A Neretva deltáját bárki, aki szeretné, meglátogathatja. A folyó partjainak, szigeteinek és folyóágaknak élvezete mindenki számára elérhető. Azonban, a Neretvát a magasból megismerni, kevesek kiváltsága. Ezen kevesek közé tartozik a Boris Kragić, az ismert fényképész, a légi fényképezés specialistája: megörökítette a Neretva völgyének kékes-zöldes csatornákkal átvágott pasztell zöld mezőit, ahol a Neretva királynő uralja a tájat, az adriai torkolattal.

Kragić a fényképeit az egyszerű elnevezésű „Neretva völgye“ kiállításon mutatta be a közönségnek a metkovići Városi Kultúrközpont galériájában, de ki fogja azokat állítani Dubrovnikba és Hvarban is.

„30 munkáról van szó, melyek kiválasztása nem volt könnyű. Néhány ezer felvételt készítettem és nagyon megszenvedtem 30 szűkítve a kiválasztott fényképek számát. A Neretva gyönyörű és fotogén hely. Tényleg nehéz volt kiválasztani az igazi képeket.“

A photo-session ideje alatt a Neretva fölött viharba került az a repülőgép, amelyről fényképezett. „Valahol Opuzen és Metković között történt. A repülőgép hirtelen veszíteni kezdett a magasságából és bevertem a fejem mennyezetbe, de, ahogy a fényképeken is látszik, minden jó véget ért. Mintha mindez még nem lett volna elég, veszélyesen megközelítettük a boszniai és hercegovinai határt... Nos, én kedvelem ezt az ismeretlenbe való berepülést“ – mondta Kragić aki az összes „légi fotóját“ repülőgépből készíti, egyszerű okból. „A repülőgép olcsóbb a helikopternél, aztán a házam mellett van Hvaron a repülőtér. Szintén jól megismertem a repülőgépből való fotózás minden előnyét és hátrányát megismertem: fontos késznek lenni és a szemet jól nyitva kell tartani.“

3. Íráskészség

I.

Dragi Ivo!

Napokon si mi odgovorio na pismo koje sam ti prije mjesec dana poslao! Hvala ti na pohvale koje si mi uputio za moje znanje njemačkog jezika. Vjeruj mi, nisam baš zadovoljan s tim znanjem, puno toga trebam još vježbati na njemačkom.

Vidim da si ti dosta kritičan prema sebi! Tvoje znanje talijanskog jezika meni se čini dosta solidnim. Vjerujem da nije ti lako nakon rada još vježbati konjugaciju i deklinaciju, no vjeruj mi nemaš drugog izbora ako stvarno dobro želiš naučiti jedan jezik. Iako je teško nabubati nove riječi i naučiti gramatiku, nemaš drugog izbora ako ga želiš naučiti. Svakako moraš nastaviti intenzivno učenje, barem svaki dan bavi se jezikom najmanje 15-20 minuta. Čitaj razne novine, knjige na talijanskom jeziku ako je potrebno i pomoću rječnika, zabilježi u jednu bilježnicu važnije riječi, izraze, pa ih svaki dan pregledaj. Po mogućnosti slušaj radio i TV emisije na tom jeziku i onda ako baš sve ne razumiješ. Ne zaboravi ono najvažnije: nađi nekoga tko dobro govori taj jezik, najbolje je ako toj dotičnoj osobi taj jezik je materinjski, i pokušaj što više vremena provesti u njegovom društvu koristeći isključivo talijanski jezik. Vjeruj mi to će ti pomoći! Vrlo je važno da jezik ne koristiš samo na satu, nego koristeći današnje tehničke mogućnosti nađeš, na primjer, partnera za dopisivanje te mu preko interneta svaki dan napišeš mu barem jedno pismo. Možda je još bolje ako iskoristiš mogućnost četa i ponekad tako komuniciraš s njime.

Oprosti mi što sam ti toliko solio pamet, no mislim da moji savjeti nisu uzaludni.

Piši mi:

Mateo

Vagy:

II.

Dragi Ivo!

Dobio sam tvoju razglednicu koju si mi poslao iz Egipta. Baš ti zavidim da si mogao posjetiti tu divnu i egzotičnu zemlju, kupao si se u Crvenom moru, pogledao čuvene piramide u pustinji. Hvala što si mislio na mene tamo na obali prelijepog mora. Mogao bi mi detaljnije ispričati sve ono što se s tobom dogodilo za tih dva tjedna, i naravno radovao bi se i nekim fotografijama da vidim gdje si bio i što si vidio.

Pitaš me, kakvi su mi planovi za ljeto? Moram ti priznati, još ne znamo kamo ćemo jer ja bih najradije u Tursku na more, a moja žena pak u Austriju, gdje bi najradije planinarila. Još ćemo se morati dogovoriti oko toga. Ja bih na obali Egejskog mora uživao u jednom luksuznom hotelu i mogli bismo posjetiti antičke znamenitosti u Maloj Aziji. Putovali bismo zrakoplovom i uživao bih da nem moram voziti auto, mogu piti pivo pod palmom. Ona bi željela putovati u planine, naravno autom, kaže mi, koliko bi bilo lijepo da odsjednemo u nekom panzionu u jednom malom selu. Ona bi uživala u cijelodnevnom planinarenju na čistom zraku i u raznim izletima u manje gradove u blizini.

Ja bih svakako htio na more. Eventualno kao kompromisno rješenje mogao bih zamisliti da i u Turskoj posjetimo neke planinske predjele i da odemo na neko planinarenje. Mislim da bi u tomu obadvoje uživali.

Što misliš ti o tomu? Kako se rješavaju slični nesporazumi kod vas?

Tvoj prijatelj:

Mateo

4. Olvasáskészség

1. Milyen gyakorlatot említ a szöveg, és mi ennek a magyarázata? (4 pont)

A világban általában az a gyakorlat, hogy a magas politikus, katonai és biztonsági hivatalnokok sohasem utaznak együtt (1). A repülőgépet, amelyen utaznak szerencsétlenség érheti, az autókönvojt terroristák támadhatják meg, a vonat esetleg kisiklik, és felfordulhat (2). Néhány másodperc vagy perc leforgása alatt az ország a vezetői nagy része nélkül maradhat, akiket nehéz helyettesíteni (1).

2. Milyen példákat hoz a szöveg ennek alátámasztására? (4 pont)

Az amerikai elnök amikor elhagyja a Fehér Házat, ott hagyja az alelnököt. Az izraeli vezérkarnak nincs sok tábornoka, de ők sohasem utaznak „tömegesen“ (1). Ez még inkább érvényes az izraeli hírszerző-biztonsági rendszer vezetőire (1). A Mosad, az Aman, a katonai hírszerző szolgálat, és a biztonsági szolgálat (Shin Bet) új igazgatójának kiválasztása, ellenőrzése és kinevezése hosszú folyamat, mert fontos állami intézményekről van szó (1). Szintén elképzelhetetlen, hogy ugyanarra a személy vagy katonai repülőgépre üljenek izraeli hírszerzők, vezető tábornokok, és admirálisok, parlament képviselők és kiszolgált háborús veteránok. Az ő életük elvesztése elviselhetetlen veszteség lenne (1).

3. Milyen beszélgetés zajlott le Churchill és Sztálin között? (4 pont)

Churchill egyszer megkérdezte Sztálin, hogy mi történt a gazdag kulákokkal. Sztálin vodkával a kezében, hűvösen így válaszolt: „Megöltük őket.“ (1) A kérdésre, hogy „Mi van a az 1939 szeptemberében Kelet-Lengyelországban foglyul ejtett lengyel tisztekkel?“ (1) Sztálin cinikusan azt mondta: „Mi, azok nem tértek haza?“ És így folytatta: „Amnesztiát adtunk nekik, és Kazahsztánba vittük őket. Ha nincsenek ott, az azt jelenti, hogy megszöktek.“ (1) „De hova?“ Nem hagyta nyugton Churchill. Sztálin sokáig nézte őt, majd végül azt mondta: „Valószínűleg Mandzsúriába, Japánba (1).

4. Hova és milyen alkalomból utazott a szövegben említett lengyel küldöttség? (4 pont)

A népes delegáció nem egy nemzetközi labdarúgó mérkőzésre utazott, hanem katyni áldozatok emlékére rendezett megemlékezésre (1). A lengyel tisztek, tiszthelyettesek és tekintélyes civilek megölése a katyni erdőben 1940 tavaszán (2), amelyet a Sztálin állami gyilkosai hajtottak végre, még ma is fájdalmasan élnek a lengyel lelkekben (1).

5. Milyen magyarázatokat említ a szöveg Sztálin cselekedetét illetően? (4 pont)

Utólag minden újra elemzésre került. Új magyarázatok születtek, attól kezdve, hogy Sztálin így ált bosszút a lengyeleknek a Varsó előtt a Szovjet hadsereg 1921-ben a elszenvedett veresége miatt (2), egészen addig, hogy a büntettet előre eltervezték, mert Sztálin így vagy úgy meg akarta szerezni egész Lengyelországot, miután visszaszorította a németeket (2).

6. Milyen lengyeleket kínált Sztálin Lengyelországnak, és mi történt ennek keretében?

(5 pont)

Az igaziak helyett hamis lengyeleket kínált Lengyelországnak (1). Így, 1944 folyamán a Vörös Hadsereg sok egységét egy éjszaka alatt „lengyel néphadsereggé“ alakították át (1). Az egész Hatodik Szovjet Hadsereg lengyel nyelvű iratokat kapott. Sokan a meggyilkolt lengyel tisztek személyazonosságát kapták meg (1). Az oroszok úgy tettek, mintha lengyelek lettek volna, de ez alapvetően nem ment nekik, sem a nyelvüket, sem a színlelt lengyel hazaszeretet nem sikerült átvenniük (1). Ezek a tisztek a Vörös Hadseregből durvák és fegyelmezetlenek voltak, és nem volt stílusuk. A lengyel nőknek és lányoknak nem csókoltak kezét, mint ahogy ezt a lengyel tisztek mindig is megtették. Amíg a lengyelek számára a katonai egyenruha különleges megtiszteltetés volt, addig a szovjetek mindig panaszkodtak valamire, és igyekeztek minél több előnyhöz jutni (1).

